

VREMENSKE NEZGODE so letos napravile v tej deželi ogromno škodo. Posebno viharji, tornado, in pa povodnji. Gornje je en prizor, kaj je napravil s hišo ciklon.

Spor med Beogradom in kominformo se zelo poostri!

Moskva še v vlogi obsojanja Tita in njegove komunistične stranke. — Jugoslavija ne bo mogla ostati izolirana. — Petletka nadaljevana

Ta mesec se vrši kongres jugoslovanske komunistične stranke. Nanj je povabila vse komunistične stranke po svetu, predvsem one, ki spadajo v kominformo. Te so sovjetska, poljska, češkoslovaška, bolgarska, ogrska, romunska, albanska, italijanska, francoska in v nji (v kominformi) je seveda tudi jugoslovanska. Oziroma bila je. Kajti radio Moskva je nedavno objavilo, da se je vesled svojih dejanj sama sebe izključila "iz komunistične družine".

Tito vtraja na svojem stališču. Običajno je, da so se granjani komunistični voditelji ali sporkorili, čim so priznali svoje grehe, ali pa so bili likvidirani. V Jugoslaviji se doslej, ko to pišemo, ni dogodilo ne še eno ne drugo.

Pač pa je jugoslovanska novinska agencija dne 12. julija razširila v svet vest, da je začela loviti Pavličeve ustaške agente in da jih je prijela kakih 75 — večinoma takoj ko so bili utihotapljeni preko meje. In pri tem je bil dan namig, da bo prihajanje v Jugoslavijo enako nezdravo za tiste "zdrave" komuniste, ki bi se skušali izmuzniti v njo v nameri strmoglaviti Tita.

V Moskvi pa z napadi na Tita in na jugoslovansko komunistično stranko še niso prenehali in izgleda, da tudi ne bodo, razen ako se med obema skupinama sedaj, ko se pripravljajo kongres jugoslovanske komunistične stranke, kaj ne pripeti, kar bi dovedlo do sprave. Ampak take priložnosti med Moskvo in Beogradom ne bo več kot je bila do nedavna, ker tudi ako se duhovno navidezno pomirijo, zagrenitve so bile storjene in ljudje si jih neradi odpuste.

Ako se torej v teh dneh ne bo položaja ublažilo, bo tudi Tito v mrzli vojni s Sovj. unijo, seveda s povesem drugih razlogov kakor pa predsednik Truman. Ne vsak način skuša Tito svetu dokazati, da je Jugoslavija samostojna država in baš radi

NEČEDNA IGRA ZAPADNIH SIL S PALESTINSKIM VPRAŠANJEM

Vojna v "sveti deželi" je spet obnovljena in v njej padajo Židje in Arabci. Arabci so dobro oboroženi, posebno Trans-Jordan, Egipt, Iran in Lebanon. Egipt in Trans-Jordan zalaga z municijo Velika Britanija.

Trans-jordanskemu kralju Abdullahu plačuje Anglija tri milijone dolarjev na leto in za vzdrževanje njegove armade osem milijonov. Večbajo jo angleški oficirji.

Egiptanska armada poseduje tudi precej bojnih letal — večinoma ameriškega izdelka. Dobila jih je na račun ameriških "lend-lease" davkov. Sedaj ti anglo-ameriški bombniki v službi Egipta napadajo židovsko mesto Tel Aviv in židovske postojanke v Jeruzalemu.

Združenim narodom se je pred dobrim poldrugim mesecem posretilo doseči premirje med arabskimi vladami in Izraelom, kakor Židje nazivajo novo državo. Trajalo je štiri tedne. Ker ni prišlo do sporazuma, so se sovražnosti znova pričele.

Ob sklenitvi premirja je bil poslan v Palestino in v glavna mesta arabskih dežel za posredovalca v imenu Združenih narodov švedski grof Folke Bernadotte. On je visok uradnik mednarodnega Rdečega križa, med vojno pa se je praskoval s tajnimi pogajanji, ki jih je imel s Hitlerjevimi nemškimi poveljniki. Vojna je bila tedaj že itak absolutno odločena in Nemčija bi se morala brezpogojno podati tudi brez Bernadottovega umešavanja.

V Palestini ni on zadovoljil ne Arabcev in ne Židov. Sladnih zato ne, ker jim ni obljubil niti z daleč toliko kot zahtevajo, Arabcev pa radi tega ne, ker so odločno proti ustanovitvi židovske države v Palestini. Bernadotte je skušal Žide pridobiti, da bi pristali v avtonomijo, in le mesto Tel Aviv z okolico naj bi bila samostojna židovska "država". Bila bi potemtakem nekaj večja kot je papaževa "država" v Rimu. Židje zahtevajo ves tisti predel Palestino, v katerem so v večini. Njih je v Palestini okrog 600.000, Arabcev pa (v Palestini) nad milijon. Ako se k tem dejstvu že ostale Arabci (v Egiptu, Transjordanu itd.), vidimo, da imajo Židje proti sebi veliko maso muslimanskih fanatikov.

Vzrok Bernadottovemu neuspehu je pred vsem Anglija, ki ni za ustanovitev židovske države in Arabcem odkrito pomaga, in pa dvoobrazna taktika ameriške vlade. En dan je za židovsko državo in je je nato celo priznala, drugi dan pa gre na roke arabskim glavarjem. Oljna ležišča in oljnovodi na srednjem vzhodu imajo pri tem svedo veliko opraviti.

Moskovska "Pravda" dolži krivim vojno v Palestini "ameriške in angleške imperialiste". Sovjetska vlada je namreč za ustanovitev židovske države v Palestini in jo je tudi priznala. Ob enem je predlagala, da naj organizacija Združenih narodov pošlje tja armado, ki bi uveljavila svoj odlok. Toda Američani in Angleži so sovjetski predlog zavrnili, ker nočejo, da bi prišlo v ta kraj sveta rusko vojaštvo.

Sicer pa je organizacija Združenih narodov itak brez moči. V nji prevladuje ameriška in angleška diplomacija in tako bo tudi ostalo. Angleži smatrajo, da bi ustanovitev močne židovske države spremenilo sedanje ravnotežje; boje se tudi, da bi napredna, moderna židovska država "ogrožala" sedanje feudalne razmere v arabskih državah.

In radi teh imperialističnih nagibov Amerike in Anglije teče kri, Židom rušijo in plenijo trgovine in "zapadna demokracija" jim ovira dovoz orožja.

Položaj za Žide je torej vse kaj drugega kot ugoden. A vendar se odločno bore, vzlic ogromni arabski premoči in spletkam anglo-ameriške ter francoske diplomacije.

Zvišanja mezde šla znova v nič, ker ni kontrole nad cenami

Vlada v Washingtonu pravi, da je vzlic visokim izdatkom napravila letos prebitek. A statistika delavskega departmanta ugotavlja, da se je ameriško ljudstvo zadolžilo v skupni vsoti 13 in pol milijarde dolarjev, ali tri milijarde več kakor pred enim letom.

Dolgovi konsumentov so se — od kar je bila ukinjena kontrola nad cenami — podvojili. Njihove obveznosti so šest milijard višje kot pa so bile leta 1929.

Vojni — hranilni bondi, so izmenjeni, ker ljudje kupujejo hišne potrebščine, male farme ali pa stanovanja.

Nekako tako se je dogajalo po prvi svetovni vojni. Se spominjate, kaj se je dogodilo potem? Prav po enaki poti gremo sedaj.

Statistika delavskega departmanta dalje pravi, da je bila plača povprečnega ameriškega delavca letošnjega maja okrog \$52 na teden, ali nekaj manj kot decembra lanske leto. V teh mezdah so seveda vključeni za povprečno merilo oni, ki dobivajo kakih \$30 do \$45 na teden, kakor tudi tisti, ki zaslužijo po sto do dve sto in več na teden skozi vse leto.

V minulih par mesecih so bile mezde zvišane skoro v vseh industrijah. In pa mezde delavcev v raznih občinskih podvzetjih, poštinih delaycem itd.

Odgovor na vse to so še večje podražitve.

Pošta uprava je zvišala poštnino. Mlekarske družbe so podražile mleko — menda že petič v zadnjih par letih.

Cena v transportacijskih sistemih velikih mest je dvignjena na znatno višje kot pa znašajo povlačena plača.

Premogarnji so dobili nekaj olajšav — toda konsumentom bodo premogovniške družbe računale od 50c do \$1.50 več na teso premoga.

Zivilske stavke — posebno stavka delavcev masne industrije, so bile izgubljene. A cene mesa se vlačijo nemočno. In nihče ne protestira, niti unija ne, ker njihnega glasu nihče ne posluša.

Avli, na katere čaka stotisoče kupcev, se sedaj v glavnem prodajajo raketrizsko.

Le kaj bo s to nabo bogato deželo, ako se bo to kupčevanje nadaljevalo? Ali bomo sploh še kdaj pršli naprej, ali pa se togotili le nad Rusijo in njenim komunizmom?

Boljšje bi bilo, ako bi Truman svojo doktrino prekinjal in pomudil roko onim, ko prekopavajo, orjejo, sejejo, in kadar požanjejo, hočejo tudi primeren delež vlozbe, ki so jo dali v "vrbove zmage" ali kakorkoli že se sedaj imenujejo.

Katoliški duhovniki na Ogrskem pred sodiščem

Kot v drugih državah sovjetskega orbite, je tudi katoliška cerkev na Ogrskem v akciji proti državi. Vlada je sklenila napraviti temu konec s sodnimi procesi proti prekucuhom v talarjih.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

V Beogradu so imeli dne 7. julija svečanost veterani osvobodilne borbe. Udeležba je bila ogromna. In govorniki — slovenski, hrvaški in srbski — so udrihali po kominformi, ker je jugoslovansko komunistično stranko obsodila, da je zašla na stranska pota. Navzoča je bila tudi albanska delegacija pohabljenih veteranov. A ker se je njena vlada ločila od Titove, je demonstrativno odšla. Miloje Milojević je ob tej priliki v imenu osvobodilne fronte dejal: "Preivali smo kri. Mnogi smo ostali ali pohabljeni, ali pa fizično izčrpani tudi brez ran. Sedaj pa nas za vse to obmetavajo z blatom." Tedaj je albanska delegacija demonstrativno odšla, a reporterjem pa povedala, da ji je na njihova vprašanja nedovoljeno odgovarjati. Čudno, kako je Jugoslavija že v drugi izgubila vpliv nad malo Albanijo! Prvič po prvi svetovni vojni in v drugi po drugi svetovni vojni. Za Albanijo to ni bilo koristno prvič in ne bo niti sedaj. Niti ne za kominformo.

London in Washington se veselita, kajti vsak špetir med komunističnimi strankami je Trumanovi "doktrini" v prid. Nekdo ga je torej vsekakor "polomil", a maršal Tito zatrjuje, da je zmedo napravil sovjetski glavar Zhdanov, eden izmed najjačjih osebnosti v sovjetski uniji, ker je zahteval, da se mora "arogantno komunistično stranko Jugoslavije izločiti "iz družine" komunističnih strank. Tako se je zgodilo. In ko to pišemo, se Tito in Kerdelj še nista podala, niti ne drugi komunistični voditelji Jugoslavije.

Berlin je bil nekoč mogočno mesto. Sedež najjačije velesile v vsi Evropi in druge najmočnejše na svetu. Sedaj je tarča v tekmi med zapadnimi državami in sovjetsko okupacijsko oblastjo. Nad dva milijona ljudi v Berlinu je v anglo-ameriški-francoski coni. Rusija jim je ustavila vse dovoz na kopnem, kajti vse berlinsko okolje je v sovjetski coni. Pa se je pričelo. Amerika protestira, Anglija se ljuti in Francozi pa podpisujejo njune diplomatske pretnje. Ker je Nemčija sedaj razdvojena, in je po ameriškem načrtu postala "samostojna" država, neiziraje se na sovjetski predlog, da naj

(Konec na 4. strani)

Nekaj o naših stvareh

Priredba (večerinka) v korist Proletarca v soboto 3. julija v Detroitu je presenetljivo dobro uspela. Vse jestvine, pijačo, godbo in dvorano so dobili prireditelji brezplačno. In kolekta na dan priredbe ter nekaj naslednji dan je znašala \$300. Oziroma toliko je bilo že izročnega Proletarcu.

Dan je bil silno vroč — nad 90 stopinj, a vzlic temu se je nabralo v dvorani precej ljudi. Isti večer je bila tudi seja michiganskega vseslovenskega kongresa in pa piknik angleško poslujočega društva SNPJ.

Po večerji je otvoril spored naš delovni zastopnik Joe Korsić. Prvi je bil predstavljen Joe Kotar, ki se je tudi veliko trudil za uspeh te priredbe in v dobro zasnovanem govoru pojasnil težave, ki jih ima Proletarec v naporih za svoje vzdrževanje, in pa pomen tega lista za slovensko delavstvo.

Govorili so tudi M. Cetinski, ki se je trudil s kolekto, Anton Jurca in več drugih. J. Korsić je prečital tudi izjavo glave Proletarca ter njegovih smernic, s raznimi priporočili upravi in uredniku. Objavljena bo v prihodnji številki. Objavljena bodo tudi imena prispevalcev v tiskovni sklad in onih, ki so za uspeh te priredbe prispevali jestvine in pijačo.

Urednik Proletarca je podal podrobno sliko razmer, v katerih je Proletarec, govoril je o smernicah lista, o našem podpiranju Wallaceovega progresivnega gibanja, o agitaciji in agitatorjih ter o reakciji, ki se med našim ljudstvom čezdalje bolj drzno šopiri. In o reakciji, ki je v ofenzivi vsepovsod.

Bilo je nato še nekaj vprašanj, na kar se je razvila plesna zabava, drugi pa so sklenili večer v pomenkih. Te je letos drugi slučaj, ki dokazuje, kolike lahko stori v prid lista tudi še tako majhna skupina, ako se dela resno loti, s ciljem, da mora biti uspeh. Prvi je bil v Waukeganu in drugi sedaj v Detroitu. Vstopnina je bila dolar, toda večerja in pivo presto. Prispevali v tiskovni sklad pa so večinoma po \$5 in eni tudi več, kar bo razvidno iz izkaza.

To soboto pa bo v korist Proletarca piknik na Keglovem vrtu v Willow Springsu. Vsi naši prijatelji v Chicagu in okolici so vabljene, da se ga udeležijo.

CHICAGO

Klub št. 1 JSZ priredi piknik v korist Proletarca v soboto 17. julija pri KEGLU v WILLOW SPRINGSU.

Vatopnina prosta.

IGRA
JOE KOVIČ
IN NJEGOV ORKESTER.

Vabljeni vsi! Pridite vsi! Nas zabava se prične — ne pozabite datuma — v soboto ob 2. popoldne. Ako imate avto, napolnite ga, da nas bo na tej zabavi toliko več.

Stanovanjski problem in Ameriška legija

Mlad tu rojen Slovenec in njegova zaročenka sta pisca tega poročila v Detroitu pravila, kako uporabljata svoj "prestiž" z iskanjem stanovanja. Stanovanj ni, pa sta se odločila kupiti hišo. Vsebo jima je vse sobote in nedelje, svečer pa sta se ranočarana vrnila vsak na svoj dom. Stanovanj ni, a — hiše so dobe.

Prišla sta na ogled naslov — "hiša naprodaj". Odrpila jima je ženska, ki je imela podpluto oko — pretepala se je z nekom večer pred v salunu. In jim je povedala vso dolgo storičo. Kako in čemu je nekdo udaril, kako se je pripravil in vse sorte take reči. A ta dva mlada človeka, on veteran iz druge svetovne vojne, ona delavka, ki mo-

ko: "Saj ne bova zmogla te cen, čeprav imam dobro službo. Toda poglej, koliko bova morala še dodati za pohištvo, koliko dela je še okrog te barake in čenama se kaj pripeti — kako bova zmogovala obroka?"

Otrok ne bova imela, delala bom ...

Tako nekako je bilo tudi pred gospodarskim polomom v tej deželi po prvi svetovni vojni.

Na stotisoče hišnih posestnikov je bilo ob hiše, in to vzlic podpori, ki jo je leto ali dve po pričetku krize nudila v jamčelnih posejilih zvezna vlada.

Kako naj bo hišica z nekaj sobami, zgrajena z najslabšega materiala, vredna od \$10.000 do \$15.000 in več, ko pa je taka, da njena trpežnost ne bo doča-

kala konca, do katerega je treba plačati zadnji obroki

In če se mlademu paru kaj zgodi, če eden ali drugi oboli — kaj bo denar za obroka in za zdravnike ob enom?

Tako se vprašujejo mladi pari, ki si iščejo "gnozd" na "kontri". In real estate agenti govorijo, dokazujejo — pravzaprav je hiša, ki jim je ponujajo, velika prepecon ... A naj bo — ker je fant veteran ...

Kongres je imel na svojem minulnem zasedanju te vprašanje na dnevnem redu, toda real estate lobby je poskrbela, da se je o predlogu le "diskutiralo" pa ničesar sklenilo. In četudi je imel pri kovanju nereta za rešitev stanovanjskega vprašanja (Konec na 3. strani.)

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

bo Nemčija enota, ne pa razdeljena, se je začela ta vojna za Berlin, ki traja že dolgo časa. Ne za Nemce, ne za zapadne države v Evropi, ne za Sovjetsko unijo, Poljsko, za Jugoslavijo itd., tako prerenanje ni dobro. A izgleda, da se zapadne sile iz Berlina prostovoljno ne bodo upaknile. A riskirati miru tudi nočejo. Posebno ker angleška in francoska vlada nista za to, da se bi podali v oborožen konflikt z Moskvo zgolj radi Berlina, v katerem itak nimamo česa iskati. A nerodno je to, da se naša okupacijska oblast iz njega ne more kar tako umakniti, kajti ponos tudi šteje. Zato je Berlin v tem političnem stanju za svetovni mir jako nevarna točka.

V Indiji kolera še vedno divja. V zadnjih dveh tednih v juniju je umrlo vsled nje blizu četr tisoč oseb. Vzrok? Beda, ignoranca, in pa pomanjkanje higijene, za katero se ni doslej še nobena vlada v Indiji pobrigala. Glavna ovira napredku v Indiji pa je ne toliko angleški imperializem kot pa vera — in to tudi sedaj, po osvoboditvi. Obe veri, muslimanska in hindustanska, igra ta ne na razum temveč v svojem hujšanju na najnižje človeške instinkte.

Prosednik Truman je izprevidel, da je bil na konvenciji svoje stranke pred štirim leti le nadomestilo (substitute), ker južnjaški toriji niso marali Wallace. Silno napak je, kadar kdo vodi politiko tako, da se osredučuje le v to, česar noče, namesto da bi se opogumil in izjavil, kaj hoče. Pokojni FDR je storil svoji stranki pred štirim leti vsled tega ogromno škodo. In svojem "new dealu".

V Sveti deželi je premirje med Arabci in Židi prenehalo. Sploh ga niti bilo ni. Krivi temu stanju so imperialistični motivi Velike Britanije in Zedinjenih držav. Ali bolj naravnost povedano — ameriške oljne družbe, ki se dobile kontrolo nad ogromnimi viri nafte posebno v Saudi Arabiji.

"Voice of America" Arabce nje ne uči o demokraciji. Niti za sekundo jih ne "ščuje" vanjo. Pač pa jih svari pred "rdečkariji". Naša vlada se niti malo ne potruzi, da bi v arabkih deželah, ki jih ima v zaščiti skupno z Anglijo, pomagala navadnemu človeku. Toliko bolj pa si prizadeva ustrezati potentatom. Daje jim milijone dolarjev v zlato, gradi jim palače in pomaga jim napolnjevat hareme. Obetanja, ki jih je sijal pokojni Roosevelt, da bodo prirodni zakladi na razpolago vsemu svetu, so se razblinila kakor so se "štiri svobodčine" in atlantski čarter. In še marsikatera druge obljube. Škof Gregorij Rožman je bil v prasnih ameriške neodvis-

nosti 3., 4. in 5. julija v Clevelandu sijajno sprejet. In spreje male ga bodo odslej i druge slovenske župnije v Ameriki. "Ameriška domovina" — naravno, mu je posvetila nič koliko prostora, duhovniki so pridigali in slovenska hierarhija z lajki vred se je gostila na pojedinah — zares — lepo je bilo... Newyorški "Glas naroda" pravi v izdaji z dne 6. julija med drugim:

"V pozdravnem članku na prvi strani piše "A. D.", "da je dr. Rožman potrpežljivo čakal v Svisci, da se razčisti in ugotovi, kje bi bila njegova prisotnost najpotrebnejša."

V članku je dalje rečeno, "da vse kar je dr. Rožman delal med vojno, je delal s posebnim odobrnenjem sv. Očeta, ki se je z njim ponovno in podrobno posvetoval. Sv. Oče je še povrhu naknadno v posebnem pismu posebej pohvalil škofa in odobril vsa njegova dela."

Članek je zaključen z željo, da bo mogoče s škofovo pomočjo, še bolj navdušeno delati za osvoboditve njegove škofije in vse slovenske domovine."

Čemu je škof Rožman med begunci namesto med onimi dušnimi pastirji, ki so ostali v Sloveniji? Radi tega, ker je kolaboriral z Mussolinijem in potem s Hitlerjem, kakor trdi zapisnik sodne obravnave proti njemu. Dokazi so v dokumentih in v fotografijah. In tožitelj je ugotovil, da je škof Rožman bežal iz Jugoslavije edino radi tega, ne pa zato, ker je katoliški duhovnik. To naj bi si predočili tudi katoliški prvaki pri sv. Lovrenču, pri sv. Vidu in drugje v Clevelandu, kadar pred njim poklekajo ter mu poljubljajo roke. Trpeti za sveto vero je eno. Bežati vsled zapletenosti v nacistiki politiki pa je nekaj drugega. V prvem slučaju bi bil škof Rožman lahko mučenik, ako bi ostal tam in bi nova Jugoslavija duhovnike res preganjala radi vere. Pa jih ne. Tudi nadškof Stepinac ni v ječi radi vere. Ampak bežati le ni hotel. Njegova mučniška krona pa se mu nič ne poča, ker v zaporu je radi podpiranja fašizma in ustaškega glavarja Paveliča, ne pa ker je služil Kristu.

Piknik vseslovenskega kongresa v Michiganu

Detroit, Mich. — V nedeljo 13. julija se bo vršil v parku Warshaw, Utica, Mich., piknik vseslovenskega kongresa. Busi odhajajo z Davison in Joseph Campau, severovzhodni vogal, ob 1., 2., 3., 4. in ob 5. popoldne. Bus bo pobiral potnike tudi na Conant in Joseph Campau, in na 7-mile in Dequindre.

PISMO IZ ZAGREBA O PROLETARCU IN RAZNE KRITIKE PROTI NJEMU

Rado Vihar iz Zagreba nam piše. Pravi, da Proletarca prejema jako neredno. A da vsako številko, ki jo prejme, prečita s kritičnimi očmi. Njegovo pismo je bilo oddano v Zagrebu 10. junija to leto. Prejeli smo ga 8. julija. Bilo je registrirano. Torej je potovalo skoro mesec dni. Kar se tiče nerednega dostavljanja, smo že čestokrat apelirali na ameriško in na jugoslovansko pošto, da si naj medsebojne poštne zveze uredi — saj vendar nismo že dolgo časa več v vojni!

Sicer pa vsa čast Vaši aktivnosti tam in res lepo, da slovenski se niste pozabili, čeravno pa opazim v "Proletarcu" več izrazov, kateri se v slovenščini več ne uporabljajo.

Malo me moti ameriški način reklame, pa sem se pri čitanju nekih člankov v "Proletarcu" nehoje spomnil nekakega ameriškega filma, kjer je protestantski pastor pri svoji pridigi v cerkvi začel oglaševati, da se pri tem in tem kupi takšno in takšno blago najceneje. Sicer razumem, da so v drugih krajih drugi običaji.

Mislim, da mi vse to ne boste zamerili, pa ako Vas bi zanimalo, bi Vam drugič napisal kaj o delu in življenju pri nas. Upam, da bodede kaj uredili, da bom "Proletarca" bolj redno prejemal, ter se Vam zato vnaprej zahvalim. Lepo Vas pozdravljam, kod tudi ostale tovariše sodelavce in vse naše Slovence. Rado Vihar, Zagreb.

V gornjem pismu Rado Vihar posebno omenja članek v "Proletarcu", ki se je tical položaja na Francoskem. Naslov mu je bil "Borba za Francijo".

On pravi, da se mu je zdel ta članek (bil je priobčen v Proletarcu na prvi strani 10. decembra 1947) kar preveč pesimističen in pa da bi takega v časopisih v Jugoslaviji zamažal iskal.

Od takrat, ko je bil priobčen, je minilo sedem mesecev. Izkazalo se je, da je bil članek ne pesimističen temveč realističen, torej ne napisan v kak propagandne namene temveč čitateljem predočiti resnico.

Saj bi človek rad bil optimist, toda ne na način, da bi goljufal samega sebe in v časopisu še druge po vrhu. V Franciji se je dogodilo točno tako, kakor je bilo rečeno v omenjenem članku pred sedmi meseci in v nobenem ožru nismo omenili drugega kot resnico, ki pa je z našega vidika "pesimistična", hočeš nočeš.

In kar tako, ker vidimo, da se naši čitatelji v starem kraju zanimajo za naš list, ponatiskujemo tu dotični članek — "Borba za Francijo", objavljen prvič dne 10. dec. 1947, ki se glasi:

"Komunistična stranka je svoj borbo za oblast nad Francijo izgubila, a problemi države so še kakor so bili. Z bajoneti se jih ne more rešiti. V Washingtonu se hvalijo, da so bitko za prevlado na Francoskem dobili. Z dolarji kajpada. Minuli teden je odšel z mirovne konference v Londonu,

ali pravilnejše, s seje velike četvorice, republikanski politik John Foster Dulles. Slovci za večšaka v vnanjih zadevah in v tem smislu ga upoštevata senatorja Vandenberg in Taft, gverner Dewey in drugi republikanski prvaki.

Dulles ni odšel nazaj v New York, kjer je njegov dom, temveč v Pariz. Naš državni tajnik Marshall je dejal, da je Dulles posetil Francijo brez vsakršnih navedil. To se pravi, da ne zapustja drugega kakor samega sebe.

Tako je bilo napisano za javnost. V resnici je šel Dulles v Francijo poizvedovati, kako jo ohraniti za naš sistem — to je, za zapadni blok in za kapitalizem, čeprav v omiljeni obliki.

Ko je minulo jesen govoril v zbornici v Beogradu maršal Tito, je med drugim posebno poudaril, da ne more biti ljudska revolucija uspešna drugače kot da ima poleg komunistične stranke za sabo tudi druge sorodne skupine.

Tisti njegov govor je dobil veliko pozornost — toda ne prej predno so se začele zmede v Franciji in Italiji.

Tito je dejal, da je za zmago naroda treba naroda. Zato si je narod v Jugoslaviji osnoval ljudsko fronto. Danes kajne je Jugoslavija oglašana za komunistično državo, a resnica o nji je to za kar jo je Tito proglasil. V Franciji se ta proces ni obnešel, pa ne toliko po krivdi komunistov kot vsled ogromnega pritiska takozvane dolarske diplomatije. Ali bolj po domače, vsled nadmoči anglo-ameriškega bloka, ki še nadvladuje v zapadni Evropi.

Kdo je tega poloma delavskega gibanja na Francoskem najbolj kriv, bodo dognali šele zgodovinarji.

A že sedaj ugotavljajo, da se je socialistična stranka v Franciji slabo obnesla.

Tako je danes Francija pod diktaturo demokracije proti komunizmu. A država je vzlic temu bolna. Zapravil jo je kapitalizem, ki ga hočejo v Franciji rešiti z Marshallovim načrtom. Ker mu Leon Blum in njegovi kolegi pomagajo, bodo dobili fašizem v povračilo, kakor so ga v raznih deželah po prvi svetovni vojni."

Upamo, da bo naročnik Rado Vihar to številko Proletarca prejel ter iz gornjega razvidel, da smo vzlic "pesimističnim" stavkom v članku vendarle optimistični, ker verujemo in ker hočemo, da krene svet na nova pota. V uradu imamo še precej drugih starokrajskih pisem. Večino

Postaje za dognanje raka

V borbi proti raku, ki povzroči eno od vsakih osmih smrti v tej deželi, igrajo postaje za dognanje in zasleditev raka zelo važno vlogo. Od konca vojne je bilo odprtih večje število takih postaj, tako da imamo v Zed. državah sedaj 181 te vrste preglednih uradov, kjer je mogoče dobiti enkrat na leto popolno fizično preiskavo po predpisih Ameriškega kolegija kirurgov.

Dosedaj so bile pregledne klinike ali postaje odprte v 30 državah ter v Washingtonu, D. C. Teh uradov pa nikakor ni izstočetiti s klinikami, ki se ukvarjajo s slučajji v katerih je rak že bolj ali manj gotova stvar. Postaje za zasleditev te zavratne bolezni služijo predvsem ideji, da se vkorenini navado periodičnega pregleda v svrhu dognanja raka v začetnem stadiju, ko je še lahko ozdravljiv. Te vrste zdravniški pregledi stanejo nekaj malega, večji del stroškov krijejo prispevki v ta namen. En cilj teh postaj je namreč navaditi ljudi na dejstvo, da je mogoče zaslediti raka v njegovem začetnem stanju samo ako se človek da periodično, torej enkrat na leto zdravniško preiskati.

Te postaje so pa le en del borbe proti tej bolezni, ki je leta 1947 zahtevala \$14,000,000 iz zveznega sklada in \$12,000,000 je bilo potrošenih privatnih prispevkov. Do laškega leta ni zvezno nakazilo nikdar presevalo \$4,500,000 in tudi prostovoljni prispevki so bili nižji. Kakor se je torej stopnja bolezni, tako je bilo treba povečati prizadevanje za preprečenje in zdravljenje ter predvsem dognanje te navadno prepozno zasledene bolezni.

Tipičen pregledni urad je v Washingtonu, D. C., ki je bil ustanovljen pred manj kot enim dni, toda je že v enem mesecu obstoja zabeležil dolg seznam prosilcev za pregled, dasi se urada ni oglašalo, izvzemši ob priliki otvoritve, ko je bilo par tozadevnih vesti v listih. Ker mora ta pregledni urad sodelovati z mestnimi bolnicami, more delovati le en del dan v tednu, ker bolnice tega izredno zaposlenega mesta pogosto nimajo prostora za bolnike. Značilno je, da so pregledi 150 oseb tekom nedavne periode dognali, da so bili med temi štiri slučajji raka, čeprav so bile vse štiri osebe na videz zdrave, šestnajst drugih oseb pa je imelo izrastke (tumors), kateri bi znabiti eventualno povzročili raka. Pregledni specialisti je dejal: "Naša ide-

ma jih je treba za stavec prepisati, in ker uredniku manjka časa, ne more vsega takega dela sproti izvršiti. A polagoma pride vse na vrsto.

ja je, da s poslovanjem prenehamo, čim bodo vsi medicinski študentje poučeni, da je treba pri zdravniških preiskavah dati pozornost navidezno malenkostnim zdravniškim dejstvom."

Industrialna postaja za zasleditev raka je bila odprta v predlincah Avondale Mills, v Sylcalauga, Georgia. S sodelovanjem Ameriškega društva proti raku bo ta klinika služila kot vzorec skupnega boja proti raku od strani delodajalcev in delavcev. Spočetka je ta klinika nudila zdravniško preiskavo samo delavkam ali pa ženskimi sorodnikom moških vposljenih v predlincah. Sedaj se klinike lahko poslužujejo ženske iz vsega okrožja in celo iz podeželskih predelij v bližini. Brezplačne zdravniške preiskave vsakega pol leta se priporočajo in delavke uposlene v predlincah so plačane za čas, ki si ga vzamejo za preiskavo v kliniki.

"Ideja ustanovitve klinike", je dejal načelnik Ameriškega društva proti raku za Alabamo, "je bila, da se ljudi prepriča o možnosti raka, ne da bi se človek zavedal tega in pa, da je rak v mnogih slučajjih ozdravljiv ako je odkrit pravočasno."

Temeljita zdravniška preiskava za zasleditev raka je koristna tudi v drugih ozihih, ker lahko odkrije bolezni, ki jih lahko odpravi le takojšnje zdravljenje.

Common Council.

Vzhod. pravoslavna cerkev za boj proti politici Vatikana

Iz Moskve je bilo dne 10. julija poročano, da je nadškof Germogen posvaril pravoslavno cerkev v Sovjetski uniji in v gih krajih sveta, naj bo opreznostja proti spletkam rimskokatoliške cerkve. Dejal je, da ima pravoslavna cerkev v USSR in vzhodna pravoslavna cerkev drugod po svetu 150 nasledbenikov, kar je po njegovem mnenju sicer manj kot jih ima katoliška cerkev, a se nadeja, da bo vzhodna ortodoksna cerkev v stanju zajeziti prodiranje Rima v pravoslavne kraje vsepovsod.

Katoliška cerkev — pravi nadškof Germogen, se je poslužila v svoji novi politični taktiki modernizacije in oslonjena je na mogočen ameriški in drugi zapadni kapitalizem. Vendar pa bo pravoslavna cerkev temu pritisku Rima kos, a v ta namen mora postati po mnenju nadškofa Germogena bolj agresivna kot pa je sedaj.

Ako ste prijatelj Proletarca, pridobite mu letos saj enega novega naročnika.

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobivajmo mu NOVIH naročnikov
• Obnavljajmo naročnino TOČNO čim potče
• Agitirajmo med drugimi naročniki, da stere isto
• Prispevajmo v PROLETARCEV tiskovni sklad in pripomočnice te tudi drugim
• Oglašajmo v PROLETARCU priredbe društev in druge stvari
• Naročajte slovenske in angleške knjige in PROLETARCEVE knjigarne
• Pozabite, da si naroče AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
• Naročite KOLEDAR tudi svojim v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsako naj sprej za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

KLUB ŠT. 1 JSZ

VABI NA

PIKNIK

KI BO

V SOBOTO 17. JULIJA

na Koglovem vrtu v Willow Springsu

Prebitek gre v korist

PROLETARCA

Igra JOE KOVICH in njegov orkester.

Vstopnina prosta

Vabljeni vsil

Pridite vsil

BARETIČIČ & SON POGREBNI ZAVOD 744 20-301 434 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

ITALIJA PO VOLITVAH SE VEDNO V ENAKIH TEŽAVAH KAKOR JE BILA

Italija ima po zadnjih volitvah neoporečno desničarsko vedenje v svojem parlamentu, toda živje se še vedno — kot se je prej, iz in na račun ameriških dajatev.

Premier de Gasperi je na trdnem. Podpira ga takozvani Marshallov plan, ima zaslombo Vatikan, Anglije in ostalih zapadnih sil.

Ampak le ni na trdnem! Levičarske stranke so izšle iz nedavne volilne borbe sicer oslabljene, toda problemi so ostali nerešeni in tako se velik del zavedenega ljudstva spet ozira na "redčarsko" stran.

Ena izmed urednic revije "Naša žena", ki izhaja v Ljubljani, piše o položaju v Italiji med drugim, da je sicer savojška dinastija bila l. 1946 zavržena, a razmere pa so se vzlike ne- voproglasnemu republiku nadaljevale po starem, to je, po tokih starega reda. Njen članek v iz- črpkcu se glasi:

Pri volitvah 2. junija leta 1946 je italijansko ljudstvo pokopalo gnilo savojško monarhijo in si izbralo republiko. Toda anglo-ameriška vojaška okupacija in vedno močnejše ameriško vmešavanje v italijansko notranje zadeve je italijanskemu ljudstvu onemogočilo, da bi izkoristilo to voljno zmago. Voditelj demo-kristjanske stranke, "človek Združenih držav Amerike" — de Gasperi — je na ukaz iz Washingtona izključil komuniste in socialiste iz vlade, čeprav so pri volitvah dobili skupno nad 40% glasov. Ko so bili ti izrinjeni iz vlade, je de Gasperi pričel z razprodajo italijanske neodvisnosti na debelo in drobno. Po odhodu angloameriških okupacijskih čet so deželno preplavili neštet ameriški agenti, v italijanskih pristaniščih pa so se zadržale ameriške vojni ladje, ki plovejo po italijanskih vodah s tako gotovostjo, kot da bi bile v kaki vojaški bazi na severnoameriški obali.

Ameriško "pomoč" občuti najstrahotnejše italijansko delavstvo. V Italiji je danes že nad dva milijona brezposelnih. Industrijska podjetja ustavljajo obrat za obratom, delavce mečejo na cesto, z ameriški avtomobili opremljene z ameriškim orožjem oborožena policija pa s pendreki pretepa stavkujoče in brezposelne, ki zahtevajo kruha in dela. Revščina, v kateri živi na milijone italijanskih delovnih ljudi — in to ob prepelnih izložbah — je obupna. To lahko trdim, ker sem jo videl na svoje lastne oči.

Bil sem na primer v veliki milanski tovarni Caproni in se tam razgovarjal z delavci. Brečal sem delavca, očeta z deseti otroki — vsi se stiskajo v eni sami sobi zahle barake ter se hranijo le enkrat na dan. Bil sem navzoč pri zborovanju deset tisoč delavcev milanske tovarne "Breda", ki že dva me- seca niso dobili meze.

Milanska provinca je ena izmed najbolj industrializiranih v Italiji. V tej provinci pa so že do letošnjega januarja zaprli 180 malih in srednjih industrijskih podjetij. Na vsakih šest razpoložljivih delavcev v milanski provinci so samo trije polno zaposleni. Dva od njih delata po skrajšanem delovnem urniku in prejemata samo dve tretjini plače, medtem ko je vsak šesti de- lavce brez kruha in brez dela.

Ko je Henry Wallace, ameriški demokratični voditelj, lansko jesen obiskal Rim, si je ogledal ne samo antične znamenitosti Rima, šel je tudi v predmestja, kjer živi četrtina prebivalstva tega slovitega mesta v največji bedi. Ko se je Wallace vračal v Ameriko, je dejal časninarjem: "Le v malo deželah je tolikšna razlika med siromaki in bogataši kakor v Italiji. Morda je v Italiji več bedi kot kjer koli drugod..."

Tudi sam sem na svoji poti po Italiji obiskal nekatere izmed teh predmestnih okrajev. V enem izmed njih, v Tormaranciu, se mi je najbolj vtisnilo v spomin na sto in sto trhljih lesenih barak, prekritih z nekaj ploščevine in raztrgane strešne lepenke. V blatu pred vsako od teh barak pa je čepelo kup otrok. V vsem predmestju nisem srečal niti enega kolikor toliko dostojno oblečenega človeka, četudi jih šteje predmestje nad deset tisoč. Tudi sit najbrže ni bil nihče.

Podobno je v predmestju Quattarcicchio (25.000 prebivalcev), kjer je 80% prebivalcev brez zaposlitve. Oče petih otrok, Luanci Pasquale, s katerim sem tam govoril, je po poklicu sobo- slikar in je že mesece brez dela. Dobiva zase in za družino 400 lir dnevne podpore, mnogi pa niti tega ne dobe. Kruh, voda, sol in nekaj nezabeljene zelenjave, to je vsakodnevna hrana teh ljudi.

Se bolj proti jugu Italije je beda še hujsa. V Andriji, južno-italijanskem mestu, živi 30.000 ljudi, v glavnem kmetov. 15.000 jih živi v jamah, skopanih v zemljski zidi! Kmetje in poljedel- ski delavci južnoitalijanskih pokrajin ne živijo na svojih kmetijah, raztresenih ob rodovitnih poljih. Naseljeni so v velikih "borgih", kot jim pravijo tam naseljeni Italijani. Ob prvem jutranjem svitu hodijo po dve, tri in celo po več ur daleč na delo, pod noč pa se na smrt utrujeni vračajo v borg. In za koga vse to trpljenje? Bodisi da delajo za veleposestnika, za demokristjanskega ministra, zase gotovo ne. Zakaj od 8 milijonov ita- lijanskih kmetov poseduje 43% vse zemlje 3000 veleposestniš- kih družin!

Morda si boste laže ustvarili sliko o bedi delavskih družin v južni Italiji, če vam povem, da v skrajni stiski pošiljajo rodite- lji cele lastne mladoletne hčere naprodaj tujcem, ki se hvajajo s svojim "ameriškim načinom živ- ljenja" in "križansko civilizacijo". Neapeljski otroci, ki po- stopajo ob pristanišču, za nekaj lir vodijo pijane ameriške mor- narje v javne hiše. Kdo bi mo- gel dovolj nazorno popisati be- do, ki je prisilila na sto tisoče italijanskih žena, zlasti v južni Italiji, k temu, da prodajajo lastno telo?

Kako razumljivo, da italijan- sko delovno ljudstvo noče živeti v takšni bedi. Hoče kruha, dela in miru. Italijanske matere, ki so letos 14. marca poslale 50.000 svojih zastopnic na kongres miru v Rim, nočejo, da bi njihovi sinovi, pa kadar koli, krvaveli za račune bankirjev Wall St. Delovni ljudje nečejo prepustiti svoje dežele ameriškim imperi- alistom, nočejo od zore do mra- ka garati na poljih za žepne ve- posestniških družin. Poljedel- skih delavcev ni volja za borih

500 lir dnevno delati od jutra do noči 160 dni v letu, ostali čas pa se pehati za kruhom daleč od doma in biti večkrat lačen kot sit. Italijanski kmetje nočejo več pošiljati svojih žena v mesto na pranje perila zemljis- kim rentnikom, niti jim več brezplačno dajati puranov, jaje in drugega živeža. Italijanski

"Polna svoboda v verskih zadevah"

Bilo je komaj par let po izkrcanju Pilgrimov, ko je Roger Williams, pastor cerkve v Salemu v Massachusettsu odrekel slepo pokorščino bostonski cerkvi. Prisiljen je bil radi tega bežati iz kolonije v zalivu Massa- chusetts in se podati k svojim indijanskim prijateljem v seda- nji Rhode Island. Tukaj je usta- novil kolonijo Providence. Iz- javil je v svojem pisanju l. 1638, "da je želel, da bi ta kraj postal pribežališče ljudem preganja- nim radi zavestnosti."

Rhode Island je tudi postal naselje verskih ljudi, ki se niso hoteli pokoriti pritisku in so is- kali verske svobode. Bill so to ljudje raznih verskih prepri- čanj ali veroizpovedi, ali največ je bilo med njimi baptistov v času kolonialne periode. Zato- čišče pa so našli tudi kvekeri. V New Portu, Rhode Island, še vedno stoji nenavadna zgradba, ki nosi ime Friends Meeting House of the Quakers, torej šhaj- ališče pripadnikov kvekerse sekte. Tudi najstarejšo židovsko sinagogo najdemo v Ameriki v New Portu — sedaj je ta tem- pel Jeshuat Israel ali Touro si- nagoga narodna božja pot ameriških Židov. Cerkevna občina započeta l. 1658, je še vedno v obstoju in značilno je, da je to cerkveno občino ustanovilo pet- najst družin židovskega izvora, ki so najprej pribežale iz Španija na Holandsko, od tam pa v novo deželo Ameriko. Rečeno je tudi, da sta dva od teh novodo- šlecev, Moderca Campanal in Mojzes Pachekoe, ustanovila prvotno protestantsko društvo v novi deželi.

Z dotokom novih naseljencev so prišli v državo Rhode Island tudi francoski naseljenci iz Kanade in Italijani. S tem je do- bila rimokatoliška cerkev pre- cej odlično mesto v Rhode Is- landu. Navzlic temu odraža vs- loko ozračje te države danes isti duh, ki je l. 1663 dal pobudo za izjavo: "da naj bo to dejanski preiskusa, da je mogoča najbolj cvetoča civilna država tam, kjer vlada polna svoboda v verskih zadevah."

Prva zborovalna stavba, baptistov v Providence, ki je bila zgrajena l. 1775 in je nadome- stila staro versko shajališče iz l. 1700, nosi značilni napis na svojem zvonu in nam s tem spričuje duh tedanjega pojmovanja verske svobode:

To mesto je bilo zpočeto za svobodo vesti, ljudi je vodilo prepričanje ne sila.

Providence ima poleg doma- če ameriške tudi mednarodno barvo — tu je slišati različne govornice Američanov iz raznih krajev dežele in mnogi od me- ščanov govore kanadsko fran- coščino, portugalski, judovski, poljski, švedski, ukrajinski in armenški jezik.

Providence ima tudi najzna- menitejšo vzgojno ustanovo v Ameriki — Brown univerzo. Prvotno je bila ta ustanova vzpo- stavljena l. 1764 kot Rhode Is- land kolegij, sedaj pa stoji na College Hillu in obsega 40 akrov prostora. John Carter Brown knjižnica, ki stoji na tem pro- storu, vključuje znamenito zbir- ko zemljevidov, rokopisov in knjig o kolonialni Ameriki. Vsako leto obišče to knjižnico mno- go učencjakov in študentov iz raznih krajev sveta. Visoki vz- gojni nivo in uspeh te univerze, ki je sedma najstarejša ustanova za višjo izobrazbo v Ameriki, pa ni še vse radi česar uživa pri- znanje in slavo. Poseduje tudi listino, pisano l. 1764 in vsebu- jočo točko, ki je izrednost med poslovnimi listinami vseh ko- legijev te dežele. Točka v ome- njeni listini se glasi: "V to libe- ralno in katoliško ustanovo se ne sme nikdar uvesti nobenih verskih takstov, pač pa naj vsi člani ustanove vedno uživajo polno, prasto, absolutno in ne- pretrgano svobodo vesti."

Izraz "katoliška" v tem pri- meru pomeni vsoljna ali vse- objemajoča, torej nima verske- ga pomena.

V sedanjem času borbe proti nestrpnosti in zapostavljenosti, se razlagajo korenine tega zla,

delovni ljudje in vsi demokrati se se pod vodstvom socialistov in komunistov združili v mogo- čno demokratično ljudsko fronto. Ta fronta se krepi iz dneva v dan, k njej pristopajo tudi pri- staši vladnih strank, priključijo se ji vsi znani umetniki in pi- satelji, vsi, ki si žele prerogeno in neodvisno Italijo.

zato je dobro pomniti, da je po drugi strani globoko vkoreni- njena zavest duha, ki je stremel po absolutni svobodi vesti in je tudi vodil opozelje proti ver- skemu in drugačnemu zastopar- ljanju. Nauke Roger Williamsa in znamenite listine Rhode Is- landa ter Brown vsučilišča nam odkrivajo dejstvo, da je že pred stoletji živel duh svobode in to ne kot vzvišen ideal, ampak kot dejstveni pravilnik in zapoved v vsakdanjem življenju tedanjih Američanov, ki so delovali za udejstvovanje verske strpnosti med naseljenci.

Common Council.

MORJE MU JE IZPOLNILO ŽELJO

Dogodek, ki ga tu popisuje- mo, se je v resnici dogdil. Ne gre za skrivnosti, niti za čud- svni dogodek, v njem je le delo- vanje naključja tako presenet- ljivo, da se kaj takega težko kdaj ponovi.

Torišče te nenavadne zgodbe je Meksikanski zaliv na vzhodni obali Zed. držav. Tu leži mesto Galveston, Tex. Severno, kakih 4000 km oddaljeno, leži ob južni obali Labradorja v zalivu Sv. Lorena otok Princ Edvard. Kar kot znanost, teče "zalivski tok" iz Meksikanskega zaliva v Atlan- tski ocean. Ta tok je širok do 100 km, njegova brzina znaša 4 do 8 km, teče v smeri Greenlandije, njegova globina znaša 60 m. V začetku je tok precej topel, med- potoma se ohlaja, toda nikdar, niti v severnem območju, se ne ohladi pod 15 stopinj C.

Leta 1841. se je rodil na ome- njenem otoku Charles Coghlan, ki je že v zgodnji mladosti kazal

Seznam priredb slovenskih organi- zacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okoli- lici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi po- pravke v slučajju pomot)

Klub št. 1 JSZ — piknik v korist Proletarca v soboto 17. julija na Keglovem vrtu in Willow Springsu.

"Sosedje" št. 449 SNPJ — piknik v nedeljo 18. julija v Demis Woods, Wolf Road med Ogden Ave. in 31. cesti.

"Pioneer" št. 559 SNPJ — piknik v soboto 7. avgusta v Pilsen parku, Albany in 26. cesti.

Društvo št. 108 SNPJ — piknik v nedeljo 8. avgusta.

Pevski zbor Prešeren piknik v nedeljo 15. avgusta na Keglovem vrtu in Willow Springsu.

Slavija št. 1 SNPJ — slavnost 45- letnice v nedeljo 10. oktobra 1948 v jednotni dvorani.

Progressivne Slovence, krožek št. 9, priredba v nedeljo 24. oktobra v dvorani SNPJ.

Pevski zbor Prešeren — jesensk koncert v nedeljo 14. novembra v dvorani SNPJ.

Federacija SNPJ priredi božični- co za člane mladinskega oddelka SNPJ v nedeljo 19. decembra v jednotni dvorani.

"Nada" št. 102 SNPJ — Silvestro- va zabava v sredo 31. decembra v jednotni dvorani.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Vsega knjižnica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAV- LJAN.

Foieq vprašan, ki jih navadno sod- niki stavijo pri izpitu za državljan- stvo, vsebuje knjižnica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod na- slovom RAZNO, pa Proglas neod- visnosti, Ustavo Zed. držav, Lineol- nov govor v Gettysburgu, Predsed- niški Zedinjenih držav in Poedina države z glavnim mestom, Številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižice je samo 50 centov s poštno vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca.
2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO 23, ILL.

veliko nadarjenost za gledališki polje. Ko se je izlozil je prišel v Anglijo, kjer je želepe uspe- he. V kratkem času je postal eden najznamenitejših igralcev angleške države. Nastopal je tu- di v New Yorku, kjer je postal kmalu ljubljene gledališkega občinstva. Dovršeno je obliko- val Shakespeareve junake. Coghlan je nastopal kot gost na vseh ameriških odrih, povsod z velikim uspehom. Leta 1898. je umrl na nekem gostovanju v Galvestonu, kjer so ga tudi po- kopali.

Kakor vsi ired se je tudi on nagibal k mistiki. Večkrat je iz- razil željo, da bi pomeževal zadnja leta v rojstem kraju. Bil je praznoveren in večkrat mu je morala vedeževalka tolmačiti bodočnost. Usoda ni ustregla njegovi želji. Umetnika so polo- žili v raskošno, trdno krsto in ga pokopali v južni zemlji.

Dve leti pozneje in sicer 8. septembra 1900. je prihrunel nad mesto strašen vihar. Veli- kanski valovi so mesto preplavi- li. Vihar je trajal 18 ur, po- rušil je mnogo hiš, nad 8000 prebivalcev (skoraj petina) me- sta je poginilo. Škoda je znašala nad 80 milijonov dolarjev, kar je bilo za tedanje dobo ogrom- na vrednost. Valovi so poplavili tudi mestno pokopališče in od- nesli mnogo krst.

Leta so minila. Mesto se je polagoma obnavljalo, nihče se ni spomnil v teh težkih časih umetnika Coghлана.

Pet let pozneje sta se ribiča vračala s lova v zalivu Sv. Lorena domov na otok Princ Ed- vard. Pred seboj sta opazila veli- k, podolgast zaboj, vseh pokrit z algami, morskimi rastlinami in školjkami. Zaboj je moral bi- ti precej težak, ker je bil po- grezjen globoko v vodi. Ribiča sta veslala k zaboji, in se že ve- selila bogatega plena. Povezala sta zaboj z vrvmi in ga vlečile k obali. Ker sama nista zmogla, sta poklicala na pomoč nekaj so- vaščanov. Z združenimi močmi so potegnili zaboj na obalo. Skorjo školjk in morskih živali so očistili z zaboja in se kmalu prepričali, da imajo pred seboj krsto. Poklicali so župana in oba vaška redarja in odprli krsto. Od mrliča je ostalo le nekaj ko- sti in obleke. Toda na pokrovu krste je bila pribita srebrna tab- lica z napisom, ki je pojasnje- val, da je v krsti telo znamenit

tega igralca Charlesa Coghлана, ki je bil pokopan v Galvestonu. V njegovi rojstni vasi je precej ljudi poznalo umetnika, imel je še mnogo sorodnikov. Sicer že mladih nog ni stopil na rodna tla, toda vaščani so se spomnili njegovih pisem, v katerih je ta- ko hrepenel po rojstem kraju, in njegove želje umreti doma. Tako je ljubil Coghlan domačo zemljo.

Krsto so pokopali vaščani na svojem pokopališču. Umetnik je našel pot v svoj rojstni kraj. To potovanje krste tako daleč ni nič čudnega, saj zanaša zalivski tok razbitine ladij tisoče milj daleč, čudno je le to, da je pri- remal mrlič v svoj rojstni kraj, po katerem je hrepenel vse živ- ljenje.

Parne lokomotive zatonjujejo

Na ameriških železnih doma- deščajo stare in tudi moder- ne parne lokomotive, kurjene na premog, bolj in bolj z novimi stroji tipa Diesel-Electrics, ki so za pogon kurjene z oljem. Goni jih na ta način v lokomotivi producirana električna sila.

Ogromna tovarna za izdelova- nje parnih (na premo kurjenih) lokomotiv v Schenectadyju, last American Locomotive kompani- je, jih je prenehala izdelovati popolnoma in se osredotočila samo na izdelovanje lokomotiv ti- pa Diesel-electrics.

Benica je le redkokdaj čista in nikdar preprosta. — Oscar Wilde.

Najslabše kolo v vozu dela največ ropota. — Ben Franklin.

Kjerkoli in kadarkoli, spom- nit se Proletarca in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad.

GLAVNA PRIVLACNOST za ob- iskovalce Chicaga to poletje je velika Čikaška Železniška Razstava, prirejena v proslavo 100-letnice, odkar je bil zapad odprt železniškemu pro- metu. Ta razstava, ki so jo aranžirale glavne ameriške železniške družbe, se bo začela 26. julija in bo trajala do De- lavskega praznika.

Komaj pred sto leti je v takratno mlado mesto Chicaga prisopihala 10-tonska lokomotiva s kurjavo na drva, ki je bila upljena kot starina od vzhodnih železnic in je vlekla odprt vagon, na katerem so sedeli lokalni predstavniki tiste dobe. Ta zgodovinska pet- miljska pot "PIONIRJA" je pomenila začetek napredka Chicaga, ki je postalo središče železniške transportacije.

Čikaška Železniška Razstava slavi ta napredek. Je bogata po vzgoj- nih razstavih in oživlja doprinos, ki so ga omogočile železnice v nase- ljevanju dežele, v razvoju gospodarstva in v vojnih zmagah. Obenem je poklon Chicagu kot transportacijskemu središču sveta in daje priznanje njegovi veličini v kulturnih, vzgojnih in industrijskih pridobitvah.

Glavne ameriške železnice so pripravile zanimiva razstavišča, vklju- čivši vlake iz vseh dob železniškega razvoja, od starega "PIONIRJA" do najnovejše moderne lokomotive, vključivši slavnega "VLAKA BODOČ- NOSTI".

Obiskovalci razstave, ki se nabaja priročno ob obali jezera Michigan, bodo videli vzorce potniške privlačnosti z vseh delov dežele. Enomiljska ozkotirna železnica jih bo peljala v tipično vasico v južni Indiani, mimo replike vodometna Old Faithful Geyser v Yellowstone National Parku, mimo floridskih kopališč in Evergladow ter skozi ranče na zapadu.

Glavna zanimivost Čikaške Železniške Razstave je slikovita pred- stava, ki nazorno kaže razvoj transportacije od indijanskih čolnikov do najmodernejših vlakov bodočnosti. Več kot 200 igralcev nastopi v teh dramatični predstavi parkrat dnevno na odprtem odru.

Več železnic bo aranžiralo posebne cene izlete v Chicagu na njeno železniško razstavo.

For more information, communicate with the TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT
Marquette Building—140 South Dearborn Street, Chicago 3, Illinois—Phone RA4-4646 1617
COMMONWEALTH EDISON COMPANY

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

Your Partner, the Boss

We quote from Mr. Philip Murray, president of the Congress of Industrial Unions:

"Today, progressive businessmen regard their workers, not as antagonists but as welcome partners. . . . They accept trade unionism."

While we have no doubt that many union officials on high and low levels would endorse the above words, we nevertheless assert that what the CIO chief says is a lot of hooey.

Partners share in the burdens and the rewards of business. Partners never ask each other for a raise or go on strike for better conditions. Partners wouldn't incite politicians to bog-tie each other with restrictive laws.

Under the private-ownership profit system a worker is still a person who sells his labor power to the owner of an industry. The boss buys his services when he can use human labor. But he also cancels the order as soon as it suits him to do so. Partners don't throw each other upon the scrap heap of unemployment.

We are pressing our point because, above all things, we don't want workers to consider themselves the partners of the man who hires them when he wants them and casts them out as he would an obsolete tool when he decides to do so.

Nor are we blaming the "progressive businessman" for acting as he does. Under the wages and profit system he must act like that. But that does not alter our conviction that only a slave-minded worker would accept worker-owner relations as a partnership.

What we want workers to understand is that, under capitalism, the rules of the game are written against them. Precedent to any other consideration is the ability of the owner of industry to get a profit from the labor of workers. Without that profit ownership itself would not be worthwhile.

And just as the purpose of the owner is to take a share of the wealth produced by his worker, so it should be the purpose of workers to get the full value of the product of their toil for themselves.

We say it is the business of labor leaders to explain the conflict that results from those opposite desires and to rally his followers to the task of building an economy under which workers can produce abundance for themselves without paying tribute to an owning class.

Socialists have drawn the plans for a profit-less economy of plenty. They summon the workers to the job of socializing industry and working under conditions that will not be sparked by an owner's desire for a share of what "his" workers produce. —Reading Labor Advocate.

Our False Prosperity

Worries about debts are again hounding millions of American families.

High prices are forcing people to go into debt, day by day. Statistics show that in April, total consumer debt in the country was 13½ billion dollars, a rise of three billion in 12 months.

Consumer debt has about doubled since price control was killed in 1946. It is six billion dollars greater than it was in the boom year of 1929.

Remember what happened after 1929?

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

Shallow and insincere people who, down through the years, have been deploring the evils of the capitalist private-profit economy with one side of their mouths and insisting that Socialists are "too radical" with the other side have been living through events that should convince them of the error of their ways.

The fact is that capitalism just isn't geared to the public welfare; the profit of investors and the power of the tycoons of the system are the incentives to which the economy reacts. A co-related fact is that the things that many people, including Socialists, denounce as "evils" aren't evil at all by the standards of a private, competitive, profit-seeking code.

Those people who say "ouch" every time the system pinches them, but who refuse to help the Socialists establish a new and better order, are impractical. Fixing up capitalism so that it brings justice and security and abundance to everybody is an impossible task. Nothing short of a cooperative, democratically-managed economy can do that, because only such an economy is capable of planning for the general welfare.

The failure of our economy to supply the people with homes that are adequate in number and satisfying in convenience is a case in point.

"That's bad," say the "people's friends." But from the viewpoint of the few upon whose initiative the people continue to depend it's not bad at all. It's good that there is a home shortage, because that gives the suppliers, contractors and realtors an opportunity to do exactly what the capitalist code says private enterprise should do—namely, jack up prices and increase profits.

Under a private profit economy abundance is such a great evil that the system can't function when surpluses exist. Capitalism needs shortages and waste and social inequalities. That's why—

The time and energy of millions of people have been thrown away in recurrent panics and

depressions when private enterprise had surpluses that could not be sold at a profit.

It's also why—
In time of war, which is the supreme waste, private business is happy in the ability to make great profits, and even workers are more secure in the possession of jobs.

And that is why the power of a capitalist government is used to—

Offset abundance by planning scarcity and subsidizing destruction, as the New Deal did, and to buy in surpluses as the present administration has been doing.

It would be easy to highlight the charge that capitalism compels people to place immediate personal concerns and group interests above consideration for the general welfare. Not only capitalists, but workers as well, react to the compulsions of an economy that simply can't plan for an abundant and social life for all.

But the point that should be plain by this time is that there is no such thing as escaping the basic evils of capitalism by half measures. A correction here and an adjustment there simply throws the economy out of joint and produces sad results as happened, to cite one instance, when price controls brought black markets and shortages.

What is needed is a new system with a social objective. If mankind is to avoid the results of a private-profit economy they must stop trying to change the economy and, instead, dedicate themselves to the task of inaugurating a collective way of life under which wealth will be produced for use and distributed on the basis of service.

SNAIL'S PACE

"Take-home" pay of factory workers inched up only 21 cents to an average of \$51.89 a week during May, the Department of Labor reported. Even with that increase, gross weekly earnings were still below the \$52.73 average reached last December when the workweek was somewhat longer.

THE MARCH OF LABOR

It Just Isn't So!

Price increases are going to bite another chunk out of your dollar between now and the end of the year.

This, the economists say, will happen despite the fact that the poor old dollar is rapidly becoming a mere shadow of its former self.

And the unions will be blamed for the higher prices—if the corporations have their way.

You remember how it was after the "first round" of post-war pay hikes. Prices jumped up—way up—and the corporations said they had to impose the price increases to stay in business and "expand for the future."

The same thing happened after the "second round." The corporate story sounded good to the careless observer, perhaps, but it convinced nobody who knew the facts.

And here are the facts:
The first two "rounds" brought labor an increase of 29 per cent in straight-line hourly earnings.

During this period those granting the wage increases upped their prices 61 per cent.

And their profits increased 116 per cent.

Here's another—and easier—way to figure it:
Corporation profits increased four times as much as the pay of their employees.

And to think that we'd been foolish enough to believe corporations had learned their lesson back in the lush 20's!—The CIO News.

Spend Millions Without Accounting

Here's one of the dangerous things which happen when a country goes in for "big militarism."

A bill rushed through in the crowded closing days of Congress contains this paragraph:

"The sums made available to the Central Intelligence Agency (Uncle Sam's new international spy organization) may be expended without regard to the provisions of law relating to the expenditure of government funds, and will be accounted for solely on the certificate of the director. Such certificate shall be deemed a sufficient voucher."

In plain words, after Congress hands over millions of dollars of the people's money to the spy agency, its chief, the "director," will not tell Congress or anyone else how he spends the money.

Thus the agency is exempted from the old and wholesome rule requiring other government branches to report where every dollar of public money goes and for what purpose it is used.—Labor, Washington, D. C.

Some Strike Gold on Broadway

Writing a play is much like prospecting for gold. Usually the sole result is loss of time, effort and "grub stake," but occasionally someone "strikes it rich."

Mary Chase, for example, was a modestly paid Denver newspaper reporter 15 years ago. She wrote a couple of plays that didn't get far, then tried again. The result was "Harvey," fantastic and famous for its man-size rabbit—which you never see!

Since 1944, "Harvey" has been "packing them in" at theaters. It is still going strong on New York's Broadway and "on the road."

This "lucky strike" has netted Mary Chase more than a half-million, and still brings her about \$5,000 a week. The "movie rights" remain to be figured. She's so busy equipping the money and figuring income taxes that she has no time to write another play.

"Oklahoma!"—another fabulous stage success—has made so much money that it has paid \$2.9 million "admission taxes" in New York City and on the road, and the "angels" who backed it have paid nearly \$3 million income taxes on their profits. So, Uncle Sam is happy.

One man, who put up \$10,000 to help "grub stake" this show when

People Do It

By HENRY JONES

The King of Bikom, one of the lesser lights under the Union Jack is a much married man. Missionaries complained to the Trusteeship Council of United Nations that he had 600 wives. The British replied this was a false accusation, he had only 110. The dispute has been referred to UN's Commission on Human Rights.

Just what the Commission will do with it is the big problem. They have said all men have equal rights—and does that mean we all get 110 wives, or 600 if the missionaries' count is correct?

Probably the King of Bikom is getting someone to read the Draft Declaration of Human Rights to him now, since that is the most pertinent document to govern his domestic affairs under this situation. He may come back at the United Nations attended by his entire harem, and quote them their own Article 18: "Everyone has the right to freedom of assembly and association." It must be some assembly. The members of his harem might quote Article 19: "Everyone has a right to take part in the government of the country," and that there's no surer way for a woman in Bikom to do that than to become another Queen.

If the King and his harem win out at the Commission of Human Rights and the doctrine of equality imposes 600 wives on Henry Jones, this remonstrant will have to take recourse to the Article in that Draft Declaration he likes best, Article 24: "Everyone has the right to rest and leisure." If we'd just assert that right enough, we'd probably get the rest automatically, and wouldn't have time to bother making wars or depressions or jails or anything we didn't want enough to make us give up that blessed right to rest and leisure.

CANADIAN INDIANS will be given some rights too—the right to vote, the right to buy whiskey, the right just to be like most the rest of the Canadians, wondering whether they like it. The reason for these new rights is that it cost \$23 million for the Canadian government to keep the Indians as wards this year. They figure it would be cheaper to make them Canadian.

No wonder Mr. Dooley advised Mr. Hennessy: "Don't take a right that's handed to ye—more than likely it's only a wrong turned inside out."

When they make "free and full citizens" of the Canadian Indians, will they give Canada back to them too? Canada—all of it, once was their means of living.

And if they divorce 599 of the King of Bikom's wives, what will happen to them?

No doubt the multiple marriages of the King of Bikom is a disguised form of slavery. We recall the old days when Senator Pettigrew was putting up a fight against this marriage slavery in the far places under the Stars and Stripes, and knowing American farm life as we do, we doubt if that form of slavery has been extirpated on the mainland. But we have doubts whether any social problem has ever been solved by a legislative act, a decree, a court decision or any other form of words. We can't think of an instance though we have tried. It seems you have to get down to bed-rock and do something about the ways we work and make a living, and the everyday habits and attitudes that arise from our making a living, to get rid of a social problem—and that's precisely what those who have the say-so, don't want done.

FOR INSTANCE, in Melbourne, Australia, Louey Chow got arrested for sitting on a park bench, sewing a patch on his only pair of pants. Have they lost all respect for thrift, tidiness and the doctrine that a stitch in time saves nine?—From Industrial Worker.

Radio Market Shrinking

CHICAGO—Radio manufacturers say they will turn out this year 15 million receiving sets. That sounds like a lot, but it is 25 per cent less than they made last year.

When war-accumulated "demand" is filled, will manufacturers of radios and other products find their markets shrinking still more rapidly?

I know a lady who loves talking so incessantly, she won't give an echo fair play.—Congreve.

Are We Really Prepared to Discard 'Last Remnant of the New Deal'?

There Was Great Good, Even If There Was Some Bad, in Those Stirring Days Following the "Hoover Hunger"

It was Senator John W. Bricker of Ohio, speaking before the Republican National Convention in Philadelphia, who described the "thrill" he got out of the appearance of Herbert Hoover, "that great President and humanitarian." Another orator urged the nomination of his favorite because "he will drive the last remnants of the New Deal out of Washington."

From the New Deal to Hooverism? We wonder if the American people are really anxious to travel back along that road? We are not talking about presidential candidates now; we are talking about policies and principles.

We are old enough to remember Mr. Hoover's administration. He went into office promising us "two chickens in every pot and two autos in every garage."

The moment he was sworn in he surrounded himself with the "best minds" Wall Street could supply and he had a sympathetic Congress to assist him in his tasks.

When he went out, after four years, there were 15,000,000 men and women walking the streets, riding up and down on boxcars, all looking for jobs. Farm prices had almost reached zero. Farm mortgages were being foreclosed, all over the grain belt. Farmers, with shotguns on their shoulders, in some instances threatened judges who were carrying on these legal proceedings.

In Washington Mr. Hoover directed his Secretary of War, General "Pat" Hurley, and his Chief of Staff, General Douglas MacArthur, to drive from the city, at the point of the bayonet, an army of hungry "bonus marchers," and General MacArthur and General Hurley finished the job by burning the miserable shacks erected by the ex-service men.

While all this was going on, President Hoover remained barricaded in the White House. The next day he issued a letter of explanation, claiming the bonus marchers were evicted because the ground was needed for a public building, the construction of which would aid in relieving unemployment.

Mr. Hoover knew that was not true. Today, 16 or 17 years later, the ground is still what it was originally intended to be—a tennis court. On this appalling record Mr. Hoover was thrown out of office.

Then came what has been called the "New Deal." Many fakers and "crackpots" mounted the bandwagon. Some of the worst of them have now joined the conservatives and are drawing fat fees and salaries from the "Predatory Interests." Others are parading with Henry Wallace and his "Reds."

But there were plenty of able, courageous, sincere men connected with the New Deal and they made tremendous contributions to the general welfare.

When Mr. Hoover went out of office on March 4, 1933, every bank in this country was closed. Today, after 16 years of the New Deal, every bank is open and your deposit, up to \$5,000, is insured by Uncle Sam.

The farm problem has practically disappeared. Mortgages are not being foreclosed any more and the men who till the soil are more prosperous than they have ever been in the history of the country.—Labor.

Have You a Date With the Atom

We have just finished reading an article in "Labor Action," a Trotskyist organ, which is admittedly "unconfirmed" and which may seem like a brainstorm to determined optimists.

However, the element of probability in the yarn is great enough and menacing enough to deserve some thought.

What is discussed is the number of civilians who will be killed by atomic bombs in the next war. The article quotes an unidentified "military mind" for the estimate of 40,000,000 men, women and children who will be blown to powder when the big shooting is resumed.

If that seems like a gruesome forecast, be comforted by the thought that America will still be able to get along. Only a third of the population will be taken, according to the "mind," so there still will be 100,000,000 patriots left to get ready for World War IV.

It occurs to us that the exact number of civilian victims is unimportant anyway. What really matters is the fact—and it is a fact—that the next war will be even more costly and horrible than anything the race has seen in the past . . . and that none of the brainy politicians who run our world have dared to guarantee us immunity from that terror.

And that leaves an opening for Socialists, who believe that a positive program for peace is much better than preparation for a war in which defense will be impossible.

Why not try the Socialist Party's suggestion of urging universal disarmament now?

And why not scrap the capitalist private-profit economy, which makes another war inevitable, and institute a collectivized industrial democracy in these United States, which would set an example for other nations and at least offer some hope for a world order based on brotherhood?—Reading Labor Advocate.

Wall Street Happy Over New Rail Law

Rail stocks went soaring when Wall Street heard that Congress passed the Bulwinkle bill over President Truman's veto.

Freight rate and passenger fare agreements between the carriers are exempted from the anti-trust laws by the new law which went on the statute books when the House acted on the veto last Thursday, the day after a majority of the Senate voted to override.

The ICC, which is friendly to the carriers, is the "watchdog" over the agreements.

U. S. Needs More Skilled Mechanics, Less Lawyers

LAKE PACID, N. Y.—America is "training too many lawyers and too few skilled mechanics." That's the key point made by Edward Corsi, New York state industrial commissioner, in an address here

o the fourth annual Eastern Seaboard apprenticeship conference.

Before nearly 1,000 representatives of labor, management and educational institutions, Corsi insisted that the future progress of his country hinges more on having an adequate supply of trained craftsmen than on men with law degrees.

"We have a definite job to do," he said. "We must sell the manual trades to our young men and women. We must set up programs which are practical and realistic."

"Also, we must assure wages and working conditions, and opportunities for promotion, which will make it worthwhile for our young people to learn and practice the basic and time-honored trades in our industrial society, which needs greater production for greater prosperity."

He who runs from God in the morning will scarcely find him the rest of the day.—Bunyan.